

Μετασχηματίζουσα μάθηση, κριτικός στοχασμός & ριζοσπαστική εκπαίδευση: τρεις κρίσιμες έννοιες για την εκπαίδευση ενηλίκων σε εποχές κρίσης

Δρ. Γεώργιος Α. Κουλαουζίδης
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

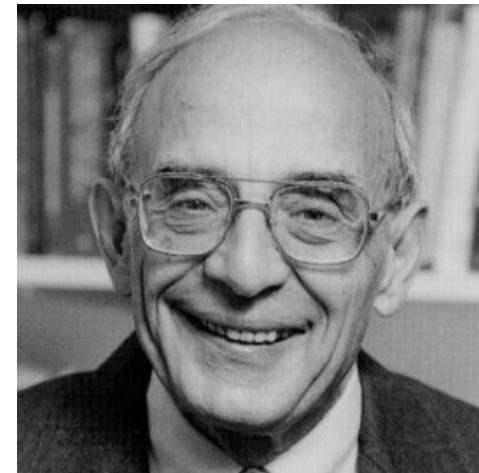
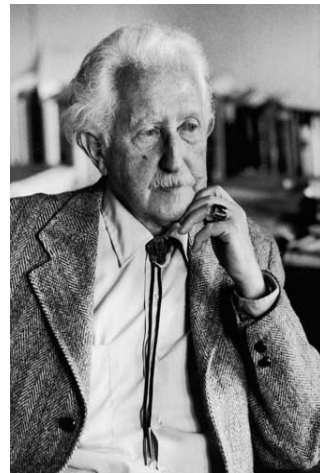
Λευκωσία 17/12/2016

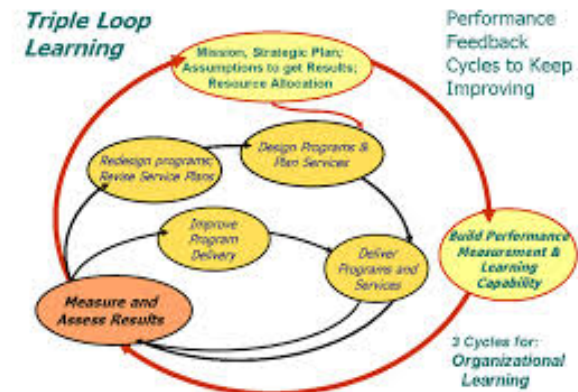
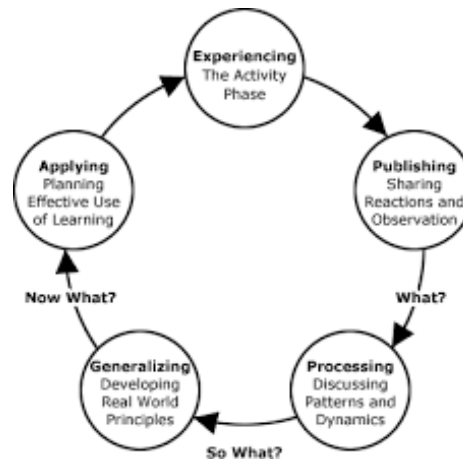
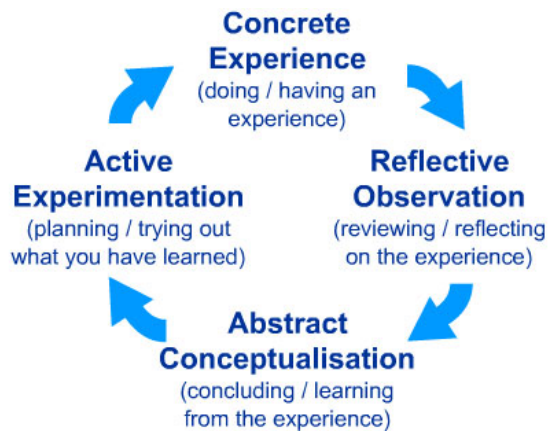
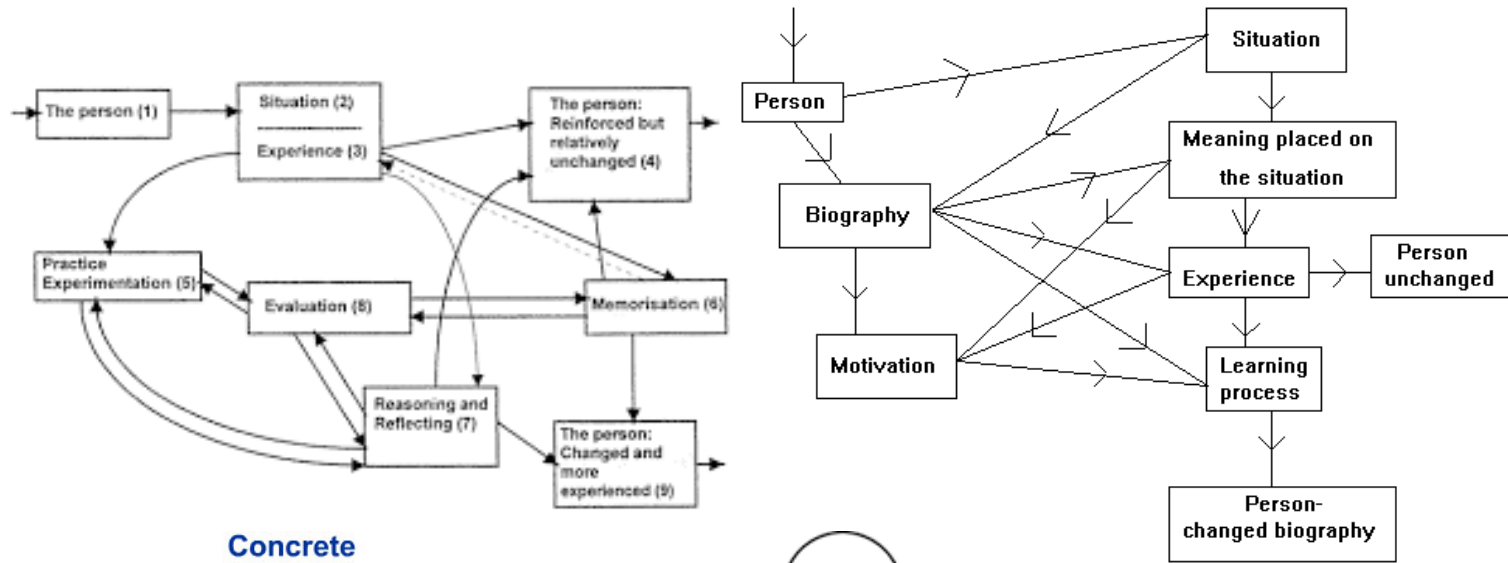
EPALE
Electronic Platform for
Adult Learning in Europe

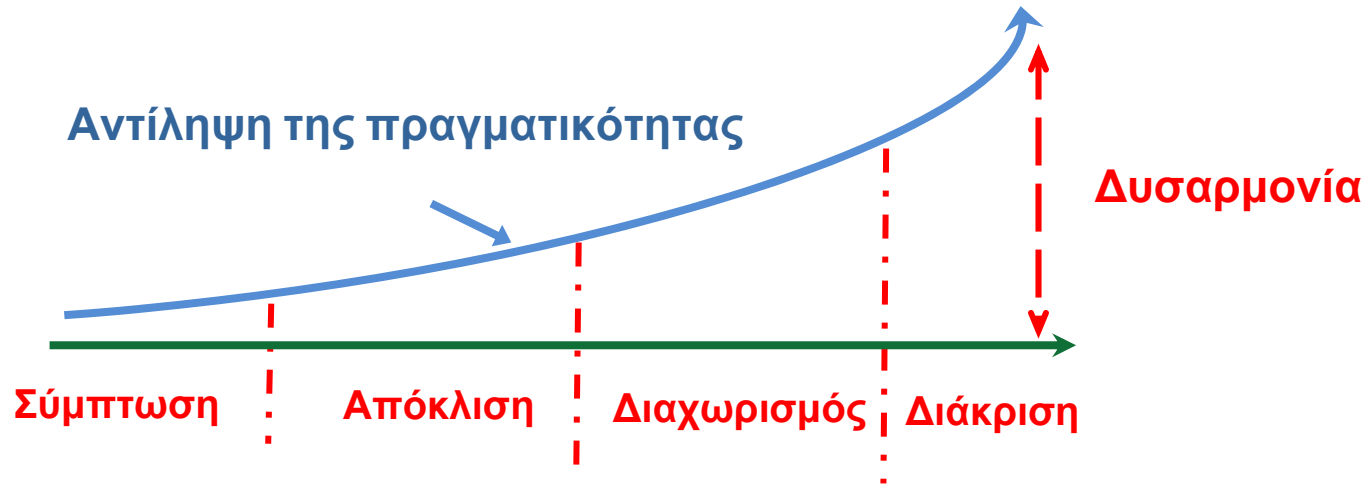
Στοχαστές που έχουν συμβάλει στην κατανόηση του φαινομένου της ανθρώπινης μάθησης

Σχήματα και μοντέλα μάθησης

Η μάθηση ως αντίδραση σε μια βιογραφική δυσαρμονία

Ατομική βιογραφία – προσδοκία της πραγματικότητας

Δυσαρμονία – η απόσταση μεταξύ της αντίληψης της πραγματικότητας και της ατομικής βιογραφίας

(Jarvis, 2009, p.30)

Μετασχηματίζουσα μάθηση

Η μετασχηματίζουσα μάθηση είναι ένα είδος μάθησης που έχει ως κεντρικό στόχο τον μετασχηματισμό των πλαισίων αναφοράς των εκπαιδευομένων έτσι ώστε αυτά να γίνουν περισσότερο περιεκτικά, ανοικτά, στοχαστικά και συναισθηματικά έτοιμα για αλλαγή.

Πλαίσιο αναφοράς

- Το πλαίσιο αναφοράς είναι ένα σύνολο από νοητικές συνήθειες. Ένα σύνολο δηλαδή από ερμηνευτικά εργαλεία της πραγματικότητας.
- Στον τρόπο με τον οποίο κάποιος κατηγοριοποιεί εμπειρίες, πεποιθήσεις, ανθρώπους, γεγονότα αλλά και στον τρόπο με τον οποίο κανείς «βλέπει» τον ίδιο του τον εαυτό, εμπλέκονται αντιλήψεις και προσδοκίες.
- Οι αντιλήψεις & οι προσδοκίες επηρεάζονται από παράγοντες όπως: τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, η κοινωνική καταγωγή, οι απόψεις για τον κόσμο, τα θρησκευτικά δόγματα, οι αισθητικές αξίες, κ.ά.

Η κριτική σκέψη

- **η ανάλυση των πεποιθήσεων** δηλαδή η αναλυτική εξέταση των αξιών, των πολιτισμικών πρακτικών και των κοινωνικών δομών με στόχο την ανάλυση της επίδρασής τους στην καθημερινότητα,
- **η επίγνωση του πλαισίου** με άλλα λόγια η συνειδητοποίηση ότι οι πεποιθήσεις μας δημιουργούνται σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο και σε συγκεκριμένο ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο,
- **ο φαντασιακός προβληματισμός** δηλαδή η φαντασιακή αναζήτηση εναλλακτικών τρόπων σκέψης για τα φαινόμενα με στόχο την δυνατότητα αμφισβήτησης των κυρίαρχων τρόπων σκέψης και δράσης,
- **ο στοχαστικός σκεπτικισμός** με άλλα λόγια, η αμφισβήτηση των ισχυρισμών, των γενικεύσεων, των μεγάλων αφηγήσεων και των άκριτων προτύπων αλληλεπίδρασης μέσω των τριών προηγούμενων δράσεων.

Πότε μια μαθησιακή διεργασία γίνεται κριτική;

- Ο Brookfield υποστηρίζει ότι μια μαθησιακή διεργασία γίνεται κριτική όταν: πρώτον, αναζητά την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι σχέσεις ισχύος, υπονομεύουν, διαστρεβλώνουν και διαμορφώνουν τις κοινωνικές διεργασίες και σχέσεις και δεύτερον, όταν οδηγεί σε αμφισβήτηση των παραδοχών και των πρακτικών που φαινομενικά κάνουν τη ζωή μας εύκολη αλλά στην πραγματικότητα εργάζονται ενάντια στο μακροπρόθεσμο συμφέρον μας ή με άλλα λόγια τις ηγεμονικές παραδοχές

Η κριτική σκέψη οδηγεί στον μετασχηματισμό
δηλαδή στην κριτική συνειδητοποίηση

Η κριτική συνειδητοποίηση είναι το αποτέλεσμα μιας **μετασχηματιστικής διεργασίας μάθησης** κατά την οποία οι εκπαιδευόμενοι κατορθώνουν, **μαζί με τον εκπαιδευτή τους**, με την ανάπτυξη **κριτικής σκέψης** να αποκτήσουν επίγνωση για την κατάστασή τους αλλά και να οικοδομήσουν τις ικανότητες εκείνες που θα τους ενισχύσουν στον αγώνα τους για προσωπική και κοινωνική αλλαγή.

Τελειώνοντας...

Η κριτική σκέψη είναι το μέσο που πραγματώνεται η μετασχηματίζουσα μάθηση η οποία αποτελεί την **κεντρική διεργασία**, την καρδιά, της ριζοσπαστικής εκπαίδευσης.

Σε μια εποχή που το απροσδόκητο είναι καθημερινότητα η μετασχηματίζουσα μάθηση πιθανόν θα μας βοηθήσει να γεφυρώσουμε την **δυσαρμονία** της βιογραφίας μας με την πραγματικότητα.

**Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση
και την προσοχή σας!!!!**

e-mail: koulaouz@otenet.gr

koulaouzides@tutors.open.gr